

אורות השבת

גליון מס'
1152

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע

מנהל מערכת
הרב אברהם טריקי

פרשת השבוע
וישב

עורך
הרב עוזיאל אדרי

מתורתו של רב העיר מו"ר הגאון רבי יהודה דרעי זצוק"ל

חלום שר המשקים

בְּעוֹד שֶׁלֶשֶׁת יָמִים יָשָׁא פְּרָעָה אֶת רֹאשָׁהּ וְהִשְׁבִּיחָהּ עַל כְּפָהָּ...
(בראשית מ, יג)

יש להעיר מה בין חלומי של שר המשקים - לחלומי של שר האופים, הרי לכאורה חלומות זהים הם אלא שזה חלום על שלושת השריגים היוצאים מן הגוף, וזה חלום על שלושת סלי המאפה אשר על ראשו. ברם לכשתבונן נראה, שיש הבדל גדול בין שני החלומות, שכן חלומי של שר המשקים מלווה בתיאורים של עשייה בלתי פוסקת - 'ואקח את הענבים ואשחט אותם אל כוס פרעה ואחז את הכוס על כף פרעה'. ומי שחולם על המשך עשייה, סימן מובהק הוא שמקומו עדיין בעולם העשייה. מה שאין כן בחלומי של שר האופים אשר נעדר ממנו כל סממן של עשייה, שכן הוא יושב במנוחה כשהסלים על ראשו ועופות השמים אוכלים מהם. ומי שחולם על מנוחה, אות וסימן הוא שהגיע זמנו להגיע לעולם המנוחה - 'מנוחה נכונה' בישיבה עליונה!...

זה מושכל ראשון במעלה בעבודת השי"ת, שכן בלעדיו אין לאדם זכות קיום בעולם העשייה, ומשנה ערוכה היא באבות (א, יב): 'ידלא מוסיף יסיף', והוא לשון מיתה רח"ל, כדברי רש"י שם: 'אמר רב יוסף תקברניה אימיה'. ובה נבדל האדם מן המלאכים, כמו שנאמר (זכריה ג, ז) 'ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה'. וברור זה, ביארו דורשי רשומות את חלום שר המשקים (בראשית כ, יב): 'והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלוהים עולים ויורדים בו'. היינו שבסולם עבודת השי"ת, אין עמידה במקום, אלא עולים או חלילה יורדים בו. וזה הם דברי החידים של הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל: 'אם אינך עולה מעלה מעלה - על כרחך אתה יורד מטה מטה'. והן הם דברי החכם מכל אדם שלמה המלך ע"ה (משלי טו, כד): 'אורח חיים למעלה למשכיל למען סור משאול מטה'. וזה שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים כד, ג): 'מי יעלה בהר ה'...'.

ומד דברי בזה, זכרתי את פירושו הבהיר והנחמד של רבנו יוסף חיים זצ"ל (בן איש חי פ"ד) ויצא את (כה) אודות סדר ברכות ההבדלה. ויש המייחסים לו פירוש זה, בהיותו ילד בן שש שנים! אשר נשאל פעם במוצאי שבת בשעת ההבדלה על ידי אביו הגאון רבי אליהו חיים זצ"ל, מפני מה תיקנו רבותינו את סדר ברכות ההבדלה באופן שיש בהם כעין הפסק. שהרי עיקר ההבדלה היא ברכת 'המבדיל בין קודש לחול', ומן הראוי היה לסומכה מיד לברכת הגוף, ומדוע מפסיקים ביניהם בברכות הבשמים והאש. ובאמת כך אנו נוהגים בברכת 'שהחיינו' בקידוש של יום טוב, הנאמרת אחר הקידוש ולא בתוכו. וכן הוא בברכת 'לישב בסוכה', הנאמרת אחר הקידוש. ואם כן, מדוע לא נהגו כך גם לפני ההבדלה לקבוע את ברכת הבשמים והאש לאחר ברכת המבדיל בין קודש לחול. ולשמע הערה נכונה זו, השיב יוסף (הקטן) מבלי להתמהמה לתדהמת אביו... אבא! אין זו קושיא כלל ועיקר, שהרי כלל גדול לימדנו רבותינו ז"ל 'מעלין בקודש ואין מורידין'. ועל כן כיון שטעמית היין היא בפה, ולמעלה ממנו האף, ולמעלה ממנו העיניים, ולמעלה מאין המוח, מן הראוי לקבוע בהתאם לכך את סדר הברכות: 'גפן' בפה, 'בשמים' - אף, 'מאורי האש' - עיניים, 'המבדיל בין קודש לחול' - מוח (וכמו שאמרו בגמ' 'אם אין דעת הבדלה מניין, ולכן קבעו אמירת 'אתה חוננתני' בברכת אתה חונן לאדם דעת). ואילו היו קובעים את ברכת 'המבדיל בין קודש לחול' תחילה, היה עליו לרדת כדי לברך על הבשמים והאש, וחלילה לנו לעשות זאת, שכן במצוות לעולם לא נרד, אלא עלה ונעלה.

הנה כיכין, בפתחו של שבוע חדש, צועדה יהודיאת ראשית צעדיו בסיומן של עליה 'מעלין בקודש ואין מורידין'. **ואכן** המעיין בספרי דרשותיו הרבים של מרן הבן איש חי, יראה שמוסר השכל זה, היה נר לרגליו ואור לנתיבתו. וידוע ומפורסם משל נפלא שהמשיל הרב זצ"ל, לענין זה: משל לאדם עני מרוד אשר נתמול מולו וחסל על שבת העיר שהוא עולה מעלה מעלה במעלות הסולם, אך דא עקא שעם סיום החלות לא הגיע המושל אלא לאמצע הסולם. פנה הלה בתמימותו לאותו המושל, ושטח בפניו את חלומי המורד. חייד המושל לשמע דברי בעל החלומות הלוה, והעניק לו סכום נכבד של ממון, בהסתירו שאין אדם חולם בלילה אלא מהרהורי לבו, ואם חלמת עלי שאני בסיומן של עליה, אתו וסימן הוא שהקדש מייחל להמשך עלייתו, ועל כך מגיע לך תשורה מאוצרותיי. קיבל העני את כס הממון מאת המושל, ובא שמוח וטוב לב אל ביתו. חיש מהר פשטה השמועה בכל השכונה, ותוך זמן קצר נמצא למי שהחליט לאמץ לעצמו רעיון זה ואף לישפצו במעט. פנה גם הוא לאותו המושל, וסיפר בהתלהבות: חלום חלמתי על אדוני המושל, והנה בחלומי הנך עולה ועולה... במעלות הסולם עד אשר הגעת לפסגת הסולם! נתקדור פניו של המושל, וצוה מיד לאסור את בעל החלומות הרשע הזה. עקב הלה בתדהמה, הלא חבירי חלם שהגעת רק לאמצע הסולם וזכה ממך לפרס כספי, ואילו אני שחלמתי עליך שהגעת עד לפסגה, הנך שם אותי במאסר. טיפש שכמוך, השיבו המושל, הרי לפי חלום חבירך עדיין נכחו לי מעלות להמשך עלייתך, שכן לא הגעת אלא לאמצע הסולם. אולם לפי חלומך, כבר השלמתי את מסכת עלייתך עלי אדמות, ומעתה נכונה לי רק נסיגה כלפי מטה או החזרת נשמותי לבורא... והנמשל בזה, הוא מוסר השכל לסולם חיי האדם עלי אדמות. שכן מי שהגיע להכרה של שלימות והינו 'שמח בחלקו' על הישגיו הרוחניים, אזי יש לפניו רק אחת משתי דרכים: או השלמת תיקונו בעולם העשייה, והחזרת נשמתו לבורא, כדברי התנא באבות הנוזרים לעיל 'ידלא מוסיף יסיף'. או נסיגה כלפי מטה, כדברי החכם מכל האדם (משלי טו, כד): 'אורח חיים למשכיל למען סור משאול מטה'.

אֶתְּחִיל סִיפּוֹ "אִוֵּת כְּפֹלֶה"

דבר יו"ר המועצה הדתית

אור מתוך החושך

פרשת וישב מתחילה בתיאור מכירת יוסף על ידי אחיו, אירוע שהוביל לגלגולים קשים, מריבה במשפחה וירידת עם ישראל למצרים. דווקא בשיא החושך והסכסוך, אנו פוגשים את סיפור יהודה ותמר, שבו יהודה מודה: "צדקה ממני". הכרה זו בטעות ובאמת, היא נקודת אור המבשרת על התשובה ועל הנחת שבת יהודה. **אין זה מקרי שהפרשה נקראת סמוך לחנוכה** כשם שיוסף נזרק לבור מלא נחשים ועקרבנים (ולא מים, כרש"י), כך גם בסיפור החנוכה, האור נדלק דווקא מתוך חשכת הגזירות וההתייבשות. **המסר הוא כפול: עלינו להכיר בטעותנו (כיהודה) ולהבין שגם ברגעים הקשים ביותר, ההשגחה העליונה מפעילה את גלגוליה** (כפי שיוסף מוצא את דרכו למצרים). **האמונה היא היכולת לראות את ה"מלאכים שבדרך"** (כפי שמפרשים חז"ל את "וימצאהו איש") **ולדעת שגם מתוך החושך יבקע האור הגדול של הגאולה.**

בברכת לבית אלק ואקובך
עופר כרדי

יו"ר המועצה הדתית באר שבע

דבר העורך

חנוכה הנהגה ניסית

אומר המהר"ל מפראג זיע"א זמן הדלקת נרות חנוכה הוא "משמשקע החמה". יום מסמל את ההנהגה הטבעית הכל ברור ומואר, ואילו לילה מסמל את ההנהגה הניסית העל טבעית, שלא לפחד מחוסר בהירות ומהחושך. לכן נרות חנוכה, שמסמלים את הנס, זמן הדלקתם בערב, להתגבר על החושך ולהאיר את העולם. אומר הרבי חנוכה הוא חג של שמונה ימים. המספר שבע מסמל את שלמות העולם כפי שהוא במצב טבעי, ואילו המספר שמונה מסמל את הדרגה שלמעלה מהעולם. בחנוכה מאיר האור הנעלה של שמונה, והוא יורד ונמשך עד הדרגה התחתונה. עיקר נס החנוכה היה על עניינים רוחניים לימוד התורה וקיום המצוות. מזה מובן שימי חנוכה הם בעלי סגולה מיוחדת להוסיף עידוד וחיוק בלימוד התורה ובקיום המצוות בהידור, להתגבר על כל הקשיים הכרוכים בזה.

בברכת לבית אלק ואקובך
הרב עוזיאל אדרי

רב המרכז הרפואי "סורוקה"

וקי"ק ויבטי ישראל "שכונה יא" באר שבע

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	וישב
הפטרה:	כה אמר
כניסת השבת:	16:21
יציאת השבת:	17:12
רבנו תם:	17:44

שבת מברכין

המולד בליל שבת קודש בשעה 2:22 ו-10 חלקים
ראש חודש סבת בימים שבת קודש ויום ראשון הבע"ט

העלון טעון גניזה.

אורות הכשרות

הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע
מחלקת הכשרות

האם מותר להשתמש בשמן זית ללא תווית כשרות?

רבים מאיתנו נתקלו בסיטואציה הזו קיבלנו מתנה מפועל או מכר שאינו יהודי בקבוק שמן זית "אסלי", כפרי ובית, ללא שום תווית. הריח משכר והצבע נהדר, אבל האם מותר לנו להשתמש בו לסלט או לטיגון? **יצאנו לבדוק את שורת הדין מול המציאות התעשייתית, וגילינו שהתשובה מורכבת ואפילו משתנה בין נרות שבת לנרות חנוכה.**

הרקע ההלכתי - ביטול הגזירה

באופן עקרוני, אם נחזור אחורה בזמן, שמן זית טהור המיוצר על ידי גויים - מותר בשימוש. אמנם חכמינו ז"ל גזרו בתחילה שלא להשתמש בשמן של נכרים (כדי למנוע קירוב דעת שעלול להוביל להתבוללות), אך הגמרא במסכת עבודה זרה מספרת שגזירה זו בוטלה. הנימוק לביטול הוא הכלל הידוע: "אין גוזרים גזירה על הציבור אלא אם כן רוב הציבור יכול לעמוד בה". **וכך אכן נפסק להלכה ברמב"ם ובשולחן ערוך** שמן זית טהור (100%), ללא חשש ערלה, מותר בשימוש גם אם נכתש ונסחט בבית בד של גויים.

המציאות כיום לא כל הנוצץ - זהב (ולא כל שמן - הוא זית) **בימינו**, כאשר אדם מחזיק בידו בקבוק שמן ללא תווית השגחה ("סתם שמן זית"), הוא נכנס לבעיה ההלכתית חמורה, לא בגלל מי שסחט את השמן - אלא בגלל מה שמעורבב בתוכו.

תעשיית השמן המודרנית, גם זו הנראית "ביתית" בכפרים, אינה תמימה. קיימים מספר חששות כבדים ההופכים את השמן לאסור באכילה. **זיופים וערבוב שמנים** בתי בד רבים מערבבים שמן זית עם שמנים זולים אחרים, ולעיתים אף עם שמן ממוחזר ששימש לטיגון מאכלים שונים. **חומרים מתחלבים (Emulsifiers)** כדי שהשמנים השונים יתערבבו היטב, מוסיפים חומרים מתחלבים שחלקם אינם כשרים. הלכתית, אלו מוגדרים כ"דבר המעמיד" שאינו בטל בשישים ואוסר את כל התערובת. **אנזימים וצבעי מאכל** תוספות תעשייתיות שנועדו למיצוי השמן ולשיפור המראה, המחייבות כשרות.

חשש ערלה איסור ערלה נוהג גם בגידולי נכרים בארץ ישראל, ושמן ללא פיקוח עלול להכיל זיתים של ערלה.

הלכה למעשה - מה למאכל ומה להדלקה?

לאור המכשולים הרבים, המסקנה ההלכתית מתחלקת לשלושה מצבים:

- 1. לאכילה ובישול** - אסור להשתמש בשמן זית ללא תווית כשרות מוסמכת. החשש לתערובת חומרים אסורים (שומן מן החי, חומרים מעמידים אסורים ועוד) הוא ממשי, ולכן אין להשתמש בו במטבח כלל.
- 2. להדלקת נרות חנוכה** מותר להשתמש בשמן. **מין הרב עובדיה יוסף זצ"ל פוסק (חזון עובדיה, הלכות חנוכה, עמ' צג הערה יא)** כי בנרות חנוכה אנו ואומרים "הנרות הללו קודש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד". מכיוון שאסור לנו ליהנות מהאור ואנו רק מתבוננים בנרות לשם מצווה, אין חשש שהאדם יבוא בטעות לאכול מן השמן האסור. לכן, בנר חנוכה "לא בעינן (לא צריך) דבר המותר בפיקד", ומותר להדליק בו.
- 3. להדלקת נרות שבת** אין להשתמש בשמן זה. **בניגוד לחנוכה, בנרות שבת האדם נהנה מהאור ומשתמש בו לסעודת השבת.** כאן קיימת גזירה וחשש ממשי: כיוון שהשמן נראה כשמן מאכל רגיל, האדם עלול מתוך הרגל לבוא ולהשתמש בו לאכילה או לטענות ולצקת ממנו למאכלי השבת. לכן, בנר שבת יש להקפיד על "דבר המותר בפיקד" (או חומר בעירה שאינו מיועד למאכל כלל כמו שעווה/פרפין), ואין להדליק נרות שבת בשמן זית שיש בו חשש איסור אכילה.

לסיכום

שמן ללא תווית כשרות - לנרות חנוכה מותר, אולם לנרות שבת ולאכילה - אסור. והמהודר ביותר: לרכוש תמיד שמן זית, או כל סוג שמן אחר עם חותמת כשרות המעידה על כשרות המוצר.

בהרב **אהרן לאו** ובחבר

הרב יעקב ישראל אטלן

מנהל מחלקת כשרות
שעי" הרבנות באר שבע

אורות הפרשה

מטבע של ברפה דמי חנוכה

בראש חודש כסלו תשלי"ד עמד חסיד בפתח בית מדרשו של הרבי, וכשעבר הרבי ביקש לקבל 'דמי חנוכה', והסביר שבחנוכה עצמו יהיה מחוץ לעיר ולא יוכל לקבל. "בשנתיים האחרונות נתן לי הרבי", אמר. הגיב הרבי "פעמיים עדיין אינן חזקה". השיב החסיד "יש דעה בגמרא ששתי פעמים נחשבות חזקה". אמר הרבי "דעה זו אינה המסקנה... אתן לך בשינוי, ובשנה הבאה אל תבקשי". "למה?", שאל החסיד. "למאי נפקא מינא", השיב הרבי והמשיך "השינוי יהיה שאתן לך גם בעבור רעיתך".

מטבע סמולה לבית דין של מעלה

אחד מחשובי החסידים של **רבי ישראל מבאלין לייפציג** זיע"א ביקש ממנו כמה וכמה פעמים לתת לו מטבע לסגולה מהצדיק לבית דין של מעלה לאחר מאה ועשרים, אולם הצדיק היה דוחה ולא נתן לו. פעם אחת ישב הצדיק ביום האחרון של חנוכה ב'זאת חנוכה' עם חסידיו ואמר, "הצדיקים בדורות הקודמים שחיו לפנינו היו רואים בנרות החנוכה את כל מה שיתרחש במשך כל השנה הבאה, אבל היום לא ידעו ולא יבינו ובחשכה יתהלכו". לאחר הסעודה קרא לגבאי ונתן לו מטבע. "מטבע זה הוא בעבור חסיד פלוני", אמר. "החזק זאת בעבורו ואל תאמר לו דבר על כך". כעבור כמה חודשים נפטר אותו חסיד, והיה הדבר לפלא.

להאיר את העולם

אומר הרבי חנוכה ופורים שניהם חגים שאינם כתובים בתורה אלא תקנת חכמים. בימים אלה מותר לעשות מלאכה, שלא כבחגים הכתובים בתורה, או בשבת, שבהם אסור לעשות מלאכה. טעם הדבר, בחנוכה ובפורים ההמשכה האלוקית היא מדרגה נעלית ביותר, שבכוחה להתלבש ולהאיר גם במלאכות העולם.

מצאתן על החושך

אומר ה'שפת אמת' זיע"א במדרש נאמר "וחושך על פני תהום" זו מלכון יוון. לכן כשנגאלו ישראל וניצחו את היוונים, נעשה הנס על ידי נרות, וקבעו יום טוב של חנוכה.

האור הנמוך

אומר השל"ה הקדוש זיע"א על ראשית הבריאה נאמר "ויהי אור", וכמו כן מצוות חנוכה היא בנרות. כשם שהאור הראשון נגנז ואין משתמשים בו, כך נרות חנוכה אסור להשתמש לאורם. וכשגברו החשמונאים, זכו ל-ג' אורות, אור השכינה, אור התורה, נר מצווה.

להאיר בתוך את הרחוב

אומר ה'חידושי הרי"ם' זיע"א את נרות החנוכה מניחים על פתח הבית מבחוץ. היוונים העזו לפרוץ פרצות בבית המקדש ולטמא את השמנים שבפנים ההיכל. הם רצו לעשות מרשות היחיד רשות הרבים. לכן אנו מדליקים את נרות החנוכה לכיוון רשות הרבים, כי בכוחם אנו הופכים את רשות הרבים לרשות היחיד, כאומרים ז"ל במסכת שבת (כד, א). נר חנוכה משמאל ומימין מזוזה היא חובת הדייר, ולכן קובעים אותה בימין הכניסה אל הבית, אולם נר חנוכה הוא לפרסומי ניסא, שהאור יגיע גם למי שנמצאים בחוץ, ולכן מעמידים אותם בצד שמאל, שהוא ימין היציאה מן הבית, ומאירים את הרחוב בחוץ.

התורה הפכה מול צוררים

אומר **רבי מאיר שפירא מלובלין** זיע"א הגמרא במסכת שבת (כא, ב) שואלת "מאי חנוכה", והיא משיבה: "דנתנו רבנן". כלומר, בזכות מה זכינו לנס חנוכה, בזכות שלמדו את התורה הקדושה "דנתנו רבנן". מהדלקת נרות חנוכה אנו למדים שהכוח לעמוד איתנים נגד כל צוררינו היא לימוד תורה מתוך התלהבות בלהט רשפי אש קודש שלהבת.

בזמנת הביטחון

כתב ה'חסד לאברהם' זיע"א נס חנוכה היה בחודש 'כסלו', כי עיקר הנס היה על ידי האמונה והביטחון של בני ישראל. שם החודש "כסלו" מלשון "ביטחון", כפי שנאמר "אם שמתי זה כסלי ולכנת אמרתי מבטחי" (איוב לא, כד). חנוכה מסמלת את מידת הביטחון בה'. אף שישראל היו חלשים ומעטים, שמו את מבטחם בה', שיעמוד להם בעת צרתם. לכן נעשה הנס על ידי הכוהנים, שכן "כהן" (75). עולה בגימטריה כמניין "בטחון" (75).

קדושה וחוצה

אומר המגיד מקוזניץ' זיע"א נר חנוכה מצווה להניחו על פתח ביתו מבחוץ. כי הגורם לטומאת המקדש וקודשיו היו המתיוונים, אותם יהודים שנתו אחר תרבות חוץ ועבודה זרה. תכלית הכוונה בנרות חנוכה היא להמשיך את הקדושה שתגיע גם למי שנמצאים בחוץ.

לקיים בנו חכמי ישראל

הציבור נקרא להמשיך להעתיק בתפילה לרפואת הרה"ג **יוסף דהאן שליט"א** בן רחל בתוך שאר חולי עמו ישראל

ישנן סוכגניות עם מילוי/ציפוי חלבי הדומות מאד לסוכגניות פרווה

לכן יש להקפיד ולברר האם הסוכגניה היא פרווה או חלבי

כדי לא להיכשל באכילת בשר וחלב

יש לשים לב!

בסוכגניות החלביות ישנן כאלו עם אבקת חלב נוכרי

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של

מורנו המרא דאתרא הגאון הגדול רבי יהודה דרעי זצוק"ל

הלכות חנוכה - ג'

הדלקה בערב שבת ובמוצאי שבת ופרטי דינים שונים

דיני על הניסים

ש - שכח ולא אמר "על הניסים" בתפילה, או בברכת המזון, מה דינו?

ת - בכל שמונת ימי החנוכה בתפילה ובברכת המזון אומרים "על הניסים". שכח ולא אמר בשמונה עשרה, אם נזכר לפני שהזכיר שם ה' של ברכת "הטוב שמך לך נאה להודות" - יחזור ויאמר "על הניסים", ואם כבר הזכיר שם ה', יסיים התפילה כדרכו ואינו חוזר. ובברכת המזון, אם נזכר שהזכיר שם ה' של ברכת "על הארץ ועל המזון" - יחזור ויאמר "על הניסים", ואם כבר הזכיר שם ה' אינו חוזר, אלא יזכיר באמצע החרמון: "הרחמן הוא יעשה לנו ניסים ונפלאות וכו' בימי מתתיהו בן יוחנן..."

דיני אבל בחנוכה

ש - מי שמת לו קרוב אשר חייב להתאבל עליו, כיצד ינהג בימי החנוכה?

ת - כל דיני ומנהגי האבלות נוהגים גם בימי החנוכה, כולל אנינות, קריעה ודיני השבעה.

ש - האם אבל חייב בהדלקת נרות חנוכה?

ת - האבל חייב בהדלקת נרות חנוכה וברכותיה, כולל ברכת "שהחיינו".

ש - האם אונן (אשר טרם קבר את מתו), חייב בהדלקת נרות חנוכה?

ת - אונן פטור מכל המצוות, ובכללם הדלקת נר חנוכה. לפיכך ידליק בביתו אחד משאר בני הבית בברכות. ואם אין איש עמו בבית, ידליק בלא ברכות.

ש - האם יש להפסיק אמירת קדיש בימי חנוכה?

ת - האומר קדיש על קרובו שלושים יום, וכן יתום האומר קדיש על אביו ואמו שנים עשר חודש, אינו מפסיק באמירת קדיש גם בימי חנוכה.

ש - האם אומרים "צידוק הדין" בימי חנוכה?

ת - יש אומרים "צידוק הדין" גם בימי החנוכה, וכן נראה דעת השו"ע. אך לדעת הרמ"א, אין לאומרו בחנוכה.

ש - האם צריך להקדים או לאחר אזכרה של יום השבוע - השלושים - והשנה, אשר חל בימי חנוכה?

ת - יש לקיים את ימי האזכרה הללו במועד, גם בימי החנוכה. אך רצוי להקדים העלייה לקבר שנוהגים ביום פקודת השלושים והשנה, לפני חנוכה. והעלייה לקבר של יום השבעה, יש לדחותה לאחר ימי החנוכה.

ש - האם מותר לנחם אבלים בימי החנוכה?

ת - מצווה גדולה לנחם אבלים, גם בימי החנוכה.

"נר ה' נשמת אדם"

העלון מוקדש לזיכרו ולעילוי נשמתו של כב' המרא דאתרא וראב"ד ב"ש

הגאון הגדול רבי יהודה דרעי זצוק"ל
בר אסתר

ת.נ.צ.ב.ה.

"נפשו בטוב תלין וזרעו ירש ארץ"

ש - ערב שבת של חנוכה, האם יש להקדים נר חנוכה קודם הדלקת נרות של שבת, או להיפך?

ת - בערב שבת יש להקדים הדלקת נרות חנוכה, ומיד אחר כך תדליק האיש נרות שבת. וכן ראוי לנהוג על פי הסוד. ואין האשה צריכה להמתין עש שישלים הבעל את הדלקת כל הנרות, אלא מיד אחר הדלקת הנר הראשון, יכולה להדליק נרות שבת.

ש - האם צריך להקפיד שידלקו הנרות לפחות חצי שעה אחר צאת הכוכבים, גם בערב שבת?

ת - בהדלקת נרות חנוכה של ערב שבת, יש להקפיד להוסיף שמן שיספיקו לדלוק חצי שעה אחר צאת הכוכבים.

ש - במוצאי שבת של חנוכה, האם יש להקדים נר חנוכה קודם הבדלה, או להיפך?

ת - במוצאי שבת יבדיל תחילה על הכוס ורק אח"כ ידליק נרות חנוכה, אך בבית הכנסת כבר פשט המנהג להקדים הדלקת נרות חנוכה לפני ההבדלה.

הדלקה בבית הכנסת ובמקומות ציבוריים

ש - נר חנוכה שמדליקים בבית הכנסת, האם ידליקו לפני תפילת ערבית או אחריה?

ת - נרות חנוכה שמדליקים בבית הכנסת, ידליקו בין תפילת מנחה לערבית. ואין צריך להמתין עד צאת הכוכבים או עד שיתפללו ערבית, מפני שעיקר הדלקתם הוא משום פרסומי ניסא, ויש לחוש שמא אחר תפילת ערבית ימהרו הקהל להדליק בביתם.

ש - האם מברכים על ההדלקה של בית הכנסת?

ת - מברכים על ההדלקה של בית הכנסת, ובלבד שיש עשרה בשעת ההדלקה. ואפשר לצרף למנין זה, גם נשים.

ש - האם יש להדליק נר חנוכה בבית הכנסת גם בתפילת שחרית?

ת - נוהגים להדליק נרות חנוכה בבית הכנסת גם בתפילת שחרית, אך אין מברכים על הדלקה זו.

ש - המדליק נר חנוכה בברכה בבית הכנסת, האם רשאי להדליק בברכה גם בביתו?

ת - אין יוצאים ידי חובה בהדלקת הנרות שבבית הכנסת, ולכן אפילו החזן שהדליק בברכות בבית הכנסת, יחזור וידליק בביתו בברכות. במה דברים אמורים כשהיו דרים עמו אחרים, אך אם הוא דר לבדו, יברך רק ברכת "להדליק נר חנוכה" ולא יברך שאר הברכות, כיוון שכבר ברכם בבית הכנסת בעצמו.

ש - אבל (תוך שלושים יום לקרוביו או שנים עשר חודש לאביו ואמו), האם רשאי להדליק נר חנוכה בבית הכנסת ולברך ברכת "שהחיינו"?

ת - טוב שאבל לא ידליק הנרות בבית הכנסת בלילה הראשון, כדי שלא יברך שהחיינו ברבים. אך בביתו, ידליק ויברך שהחיינו.

ש - מהו מקום הדלקת נר חנוכה בבית הכנסת?

ת - נוהגים להניח את הנרות בבית הכנסת, בפינת הכותל הדרומי אשר לצד ימין של ההיכל, זכר למנורה שהייתה בדרום.

ש - האם צריך להדליק נר חנוכה, במקום שמתקבצים בו אנשים כגון באולם חתונות או בר מצווה ושאר כינוסים?

ת - מקום שמתקבצים בו אנשים, כגון באולם חתונות או בר מצווה או שאר מסיבות, טוב שידליקו נרות חנוכה לפרסומי ניסא, אך נראה שאין לברך על הדלקה זו. ואם מתפללים שם מנחה או ערבית, ידליקו בברכה כדין בית הכנסת המבואר לעיל.

אורות עונג שבת

קנקן השמן

בביתו של הרב ישראל גליס, איש ירושלים, שמור קנקן פת. שקיבל מסבו, מדי שנה, בימי החנוכה, הקנקן הזה מוצב על השולחן, והרב גליס מספר את סיפורו:

השנה שנת תש"ח. בכ"ט בנובמבר התקבלה החלטת האו"ם על סיום המנדט הבריטי והכנת חלוקתה של ארץ ישראל. הערבים הגיבו במהומות דמים בכל רחבי הארץ, ובכלל זה בירושלים. העיר העתיקה הייתה נצורה. תושביה היהודים היו שרויים בפחד גדול, נתונים למחסור ולרעב.

השוק הערבי, שאך אתמול המה מלקוחות יהודים, היה שמים עתה. אחת לימון מה הופיע משוררין בריטי שנשא תרופות ומצרכי מזון מהעיר החדשה בעבור היהודים הנצורים. מדי פעם בפעם הצליחו כמה יהודים אמיצים לפרוץ לחנויות הנטושות ולהשיג מעט מזון, אולם לא היה בקומץ הזה כדי להדביר את הרעב הגדול.

ר' יונה לבל, חסיד ברסלב נלהב, התגנב אל מאחורי ארון הקודש, ושלה מבטים חטופים לאחור. רק כשהיה בטוח שאין עין מבחינה בו, הוציא בזהירות מכיס מעילו את הצנצנת הקטנה. בזהירות קירב אל פיה קנקן פת, ובתנועה זריזה הריק את תכולת הצנצנת אל הקנקן.

קילוח דק של שמן נמזג אל הקנקן והעלה את מפלס השמן בעור כמה סנטימטרים. ר' יונה נייער את הצנצנת, לוודא ששום טיפה יקרה מפז לא תלך לאיבוד. לבסוף הביט בעיניים בורקות בקנקן המתמלא, והחזירו למקום מחבואו.

ר' יונה נמנה עם שומרי נר התמיד שדלק בבית הכנסת של החסידות בעיר העתיקה. תמיד דאג לנרות שיאירו את המקדש מעט, ויאפשרו למתפללים לשפוך את תפילות לפני ריבון העולמים.

כאשר תם מלאי השמן בבית הכנסת החל ר' יונה להביא שמן מביתו. זה היה מעשה שאינו מובן מאליו. ביתו היה מבורך בילדים רכים, ובעת מצוקה שכזאת השמן היה מצרך חיוני. אבל ר' יונה היה קרוץ מחומר אחר. בזמן שהכול תהו כיצד לשרוד ולעבור את היום, ר' יונה חשב קדימה. חנוכה מתקרב. יש להיערך למצוות הדלקת נרות חנוכה.

ר' יונה החל לאגור טיפות שמן. בהתמדה אסף טיפה ועוד טיפה, והטמין את הנזיל היקר במקום סתר. מאחורי ארון הקודש. ככל שהחריפה המתיחות התכנסו היהודים בבית הכנסת, לתפילה, לשאוב נוחם ואמונה. הם הביטו בנר התמיד, שעליו השגיח ר' יונה כעל בבת עינו, ואורו הקטן סימל בעיניהם את כוח עמידתו של העם היהודי מול רודפיו.

ימי החנוכה הגיעו. בכל בתי העיר העתיקה הוציאו את החנוכיות. מירקו והבריקו אותן, אך במקום למלא אותן בשמן - ולגו עליהן דמעות. גם כן היו הכול מזו רעב, וזי הרשה לעצמו לחלום על 'מותרות' כמו שמן

חמפה חלק וצאר

אומר בעל התניא זיע"א מי שזך וישר פועלו אל יקל לעצמו לומר די לי בעבודה תמה, בעמידה בדרגה אחת. על האדם להיות בבחינת חולך ואור, בלי גבול, למעלה מעלה. רוחניות וגשמיות הפוכות בעצם מהותן. מעלה בגשמיות היא חיסרון ברוחניות. בגשמיות השמח בחלקו הוא בעל מעלה גדולה ביותר, ועל ידי עבודה יגיע לדרגות גבוהות ביותר, אבל ברוחניות השמח בחלקו הוא בעל חיסרון גדול ביותר, חיסרון זה עלול להביאו לידי ירידה ונפילה.

ללא לעצור מלהתעלות

אומר הבעל שם טוב הקדוש זיע"א נאמר בתהלים 'כי חוק לישראל הוא משפט לאלוקי יעקב' (פא, ה). כאשר עבודת ה' נהיית לחוק קבוע ולטבע האדם, והוא אינו משתדל להגיע לדרגה עליונה יותר, יהיה לו 'משפט לא' לוקי יעקב" עתיד הוא ליתן דין ומשפט על כך לפני הבורא.

תמיד להתעלות למעלה הפאה

אומר הרבי הרי"צ להתעלות במעלה זה יתרון, אבל רק כאשר מעלה זו מביאה עלייה והתעלות למעלה הבאה, אבל אם נשארים באותה מעלה ומסתפקים בכך, היא הופכת לחיסרון.

תמיד לעלות אין אדם מושלם

רב אחד התבטא באוזני הרבי "אני חסיד מושלם, אני לומד בכל יום פרק תניא". השיב לו הרבי "מושלם אינו חסיד, וחסיד אינו מושלם". מסופר על צדיק גדול אחד מגדולי החסידים הראשונים, שבכל לילה לפני השינה היה אומר לפני ברכת 'המפיל', "צריכים לעשות תשובה, כדי לקום מחר איש אחר לגמרי, ליום חדש עם כוחות מחודשים". העובדה שצדיק וחסיד בעל שיעור קומה התנהג כך, ולא היה שבע רצון מעצמו ברוחניות, יש בה הוראה לכול.

לחנוכייה? לפחות נביט בחנוכייה, אמרו הורים לילדים, וניזכר בנס חנוכה. נתפלל שנוכה גם אנו, בימים ההם בזמן הזה, לניצחון המעטים על הרבים.

אם בתחילה ניקרו הספקות בלבו של ר' יונה - אם לא עדיף שישתמש בשמן הזה כדי להחיות את נפש ילדיו - הרי שככל שקרבו ימי החנוכה הרגיש שעשה את הדבר הנכון. "מה אנו ומה חיינו אל מול אורה של מנורת החנוכה!", לחשו שפתיו.

בערב חנוכה הודרו ר' יונה לטבול ולהיטהר, ומיד מיהר למרק את החנוכייה שיעמיד הערב בבית הכנסת. נר ראשון של חנוכה. פניו קרנו באור יקרות. שמחה הייתה נסוכה עליהן. המתפללים הביטו בו בתימהון. בלבם תהו אם לא השתבשה עליו דעתו. על מה השמחה?

לפני תפילת מנחה הציב ר' יונה את החנוכייה במקומה הקבוע. כשנסתיימה התפילה שרתה אווירה עגומה בחלל בית הכנסת. בימים כתיקונם הלכו הכול לבתייהם בצעדי ריקוד קלילים. כינסו את בני הבית, ובחגיגות הדליקו את האור בחנוכיות. עתה אין אור ואין הדלקה. אין שמחה ואין חגיגה. בראשים מורכנים ביקשו המתפללים להתפזר איש איש לביתו.

"עצרו!", נשמע קולו של ר' יונה. "הבה נדליק את הנר הראשון של חנוכה!".

עוד בטרם הספיקו המתפללים לפצות את פיהם, כבר נחפו ר' יונה אל מאחורי ארון הקודש וכעבור רגע הגיח משם ובידו קנקן השמן. פניו להטו. "ניגש להדלקה", אמר בחגיגות, ומיהר למזוג את השמן לתוך החנוכייה. בלבו נשא תפילה: "ייבנו של עולם, גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי זאת. אלא לכבודך: להצית מעט אורה בנפשות החשוכות של העיר הנצורה!".

ר' יונה כיבד את רבי אברהם שטרנהרץ, מוקני חסידי ברסלב. בהדלקת הנר הראשון. השמועה על החנוכייה של בית הכנסת ברסלב עברה מפה לאוזן. בתוך זמן קצר התמלא המקום יהודים משתאים. שביקשו לחזות בפלא כמו עיניהם. שירת 'הנרות הללו' פרצה באחת מפיות כולם, שירה רמה, חגיגית. שהריגה את הלבבות וסחפה את הלבבות הדוויים.

בכל שמונת ערבי החנוכה הודלקה החנוכייה בבית הכנסת. האור שקרן ממנה האיר את הלבבות במשך כל החג ונטע אמונה וביטחון בישועת ה'.

לעילוי נשמת

הרב יוסף שלמה טריקי זצ"ל
בר עליה ז"ל
והרבנית רחל טריקי ע"ה
בת סימיו ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

הרבנות והמועצה הדתית
באר-שבע

הודעה לציבור

הרינו מודיעים כי עקב

"חג החנוכה"

ביום שלישי כו' כסלו תשפ"ו (16.12.25)

לא תתקיים קבלת קהל

אחר הצהרים במשרד המועצה הדתית

בברכת חג אורים שמח

עופר כרדי

יו"ר המועצה הדתית

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים מדייק לבאר-שבע	יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'	יום ו'	שבת קודש
עלות השחר	5:25	5:27	5:28	5:29	5:29	5:30	5:30
זמן טלית ותפילין	5:33	5:33	5:34	5:35	5:35	5:36	5:36
זריחה - הנץ החמה	6:35	6:36	6:37	6:37	6:38	6:39	6:39
סוף ק"ש לדעת מג"א	8:31	8:31	8:32	8:33	8:33	8:34	8:34
סוף ק"ש להתניא והגר"א	9:02	9:02	9:03	9:03	9:04	9:05	9:05
סוף ברכות ק"ש	9:53	9:53	9:54	9:54	9:55	9:56	9:56
חצות יום ולילה	11:36	11:36	11:37	11:37	11:38	11:39	11:39
מנחה גדולה	12:06	12:06	12:07	12:07	12:08	12:09	12:09
פלג המנחה	15:50	15:50	15:51	15:51	15:51	15:52	15:52
שקיעה	16:41	16:42	16:42	16:42	16:43	16:44	16:44
צאת הכוכבים	16:54	16:54	16:54	16:55	16:55	16:56	16:56